

**Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
HERCEGOVAČKO-NERETVANSKA ŽUPANIJA
ZAVOD ZA ŠKOLSTVO MOSTAR**

**KURIKUL NASTAVNOG PREDMETA
LATINSKI JEZIK
ZA GIMNAZIJE**

Mostar, svibanj 2024.

**Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
HERCEGOVAČKO-NERETVANSKA ŽUPANIJA
ZAVOD ZA ŠKOLSTVO MOSTAR**

KURIKUL NASTAVNOG PREDMETA

LATINSKI JEZIK

ZA GIMNAZIJE

Mostar, svibanj 2024.

**Kurikul nastavnog predmeta Latinski jezik za
gimnazije**

Izdavač:

Za izdavača:

Koordinator Jezično-komunikacijskog područja:
dr. sc. Jelena Jurčić, doc

Voditelj predmetne Radne skupine:
dr. sc. Jelena Jurčić, doc.

Radna skupina za izradu predmetnog kurikula:
Vanda Herceg
Sandra Ivanković

Recenzent:
prof. dr. sc. Luciana Boban, izv. prof.

Tehnička priprema i uređenje:
Javna ustanova Zavod za odgoj i obrazovanje

SADRŽAJ

A/ OPIS PREDMETA	4
B/ CILJEVI UČENJA I PODUČAVANJA PREDMETA	5
C/ PREDMETNO PODRUČJE KURIKULA	6
D/ ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHODI	7
<i>1. razred gimnazije /70 nastavnih sati godišnje/</i>	7
<i>2. razred gimnazije /70 nastavnih sati godišnje/</i>	11
E/ UČENJE I PODUČAVANJE	14
F/VREDNOVANJE I OCJENJIVANJE	15

A/ OPIS PREDMETA

Svrha učenja i podučavanja predmeta Latinski jezik je razvijanje znanja i stavova kod učenika o jezičnom i kulturnom kodu rimske civilizacije. Specifični doprinos ovoga predmeta je prenošenje znanja o tome kako jezik funkcionira kao sustav što povećava učeničku sposobnost za razumijevanjem indoeuropske skupine jezika, osobito romanskih. Koristeći latinski kao metajezik, učenici će lakše usvajati gramatička znanja vezana za učenje bilo kojeg jezika. Dodir s latinskim tekstovima pospješuje kod učenika sposobnost analize i sinteze, potiče kreativno i kritičko mišljenje, razvija pozitivan stav prema rimskoj kulturi i civilizaciji i želju za istraživanjem njezinih svezremenskih vrijednosti. Pored gramatičkih saznanja, naglasak se stavlja i na kulturološke teme iz rimske kulture i civilizacije i njezine baštine u cilju kulturne osviještenosti i povezanosti.

Uranjajući u svijet rimske kulture nudi im se siguran prostor za raspravljanje o kontroverznim pitanjima etničke pripadnosti, klasa, religija, vrijednosti što potiče učenike da razmišljaju o sebi, ali i o idejama o demokraciji, građanskim i političkim vrijednostima kroz proučavanje tekstova i razmatranje povijesnih ličnosti. Time se stvara preduvjet odgovornog i aktivnog građanina.

Koristeći latinski jezik kao metajezik učenici će pospješiti svoje komuniciranje na materinskom jeziku i drugim stranim jezicima te sustavno i učinkovito upravljati učenjem novih jezika. Čitajući i prevodeći tekstove na latinskom jeziku, učenici vježbaju preciznost, pažnju na detalje i rješavanje problema što su korisne vještine za matematičku i znanstvenu kompetenciju. Analizirajući aspekte iz rimske kulture i latiniteta u Bosni i Hercegovini i Hrvatskoj omogućuje se razvoj kulturne svijesti i ispituju se ideje o demokraciji, građanskim i političkim vrijednostima te se stvaraju preduvjeti za sposobnost učinkovitog i konstruktivnog sudjelovanja u vlastitom društvenom životu. Nove tehnologije dopustit će uvid u mnoge virtualne prikaze naše i rimske prošlosti, uz sigurnu i kritičku upotrebu informacija vezanih za digitalnu humanistiku.

Učeći latinski jezik učenici postaju svjesni kako jezik funkcionira kao sustav povezujući već sa znanjima koje imaju o drugim jezicima. Pored usvajanja gramatičkih kompetencija (fonologije, morfologije, sintakse i leksika) učenici kroz kulturnu leću rimske civilizacije uče o vrijednostima i praksama antičkog svijeta ali i o baštini rimskog svijeta na području Bosne i Hercegovine i Hrvatske u cilju istraživanja kulturnih praksi i povećanja svijesti o vlastitom kulturnom okružju i baštini.

Uzimajući u obzir sve specifičnosti nastavnog predmeta Latinski jezik, međupredmetna tema *Građanski odgoj i obrazovanje* moći će se ostvarivati kroz kulturološke cjeline o građanskim vrijednostima. Međupredmetna tema *IKT* pružit će učenicima pristup dijelovima materijalne kulture i povijesnim znamenitostima koje nikada ne bi mogli iskusiti u realnom svijetu. Ističući kulturne prakse i povijesne ličnosti, uči se cijeniti tradiciju i vrijednosti drugih

u cilju izgradnje odgovornog i aktivnog građanina, što predstavlja realizaciju međupredmetne teme *Osobni i socijalni razvoj*.

Podučavanjem latinskog jezika nastoje se razvijati vještine, znanja i stavovi o latinskom jeziku i rimskoj kulturi i baštini u cilju razumijevanja teksta i poruke. Prilikom procesa podučavanja jezičnih zakonitosti preporučuje se da tekst ne bude u funkciji gramatike nego gramatika u funkciji teksta. U procesu odabira kulturoloških i baštinskih jedinica bitno je uzeti učeničke preferencije.

Latinski jezik pripada jezično-komunikacijskom području i uči se kao obvezan predmet u svim općeobrazovnim gimnazijama. Nastavni predmet Latinski jezik se podučava u 1. i 2. razredu općeobrazovnih gimnazija (70 sati godišnje).

B/ CILJEVI UČENJA I PODUČAVANJA PREDMETA

Prvi cilj je postići kod učenika jezičnu pismenost kroz usvajanje morfoloških i sintaktičkih elemenata. Cilj je osposobiti učenike za prepoznavanje gramatičkih kategorija te njihovo povezivanje u smislene sintaktičke odnose. Definirajući jezične strukture latinskog jezika, učenici koriste latinski kao metajezik za definiranje i povezivanje poznatih, ali i nepoznatih jezičnih konstrukcija u hrvatskome jeziku. Usvajanjem jezičnih zakonitosti učenike se osposobljava za analizu kraćih tekstova i prijevod s latinskog na hrvatski i s hrvatskog na latinski.

Drugi cilj nastavnog predmeta Latinski jezik je postići kod učenika kritičko mišljenje o bitnim segmentima rimske kulture i civilizacije.

Treći cilj je osposobiti učenika za procjenu povezanosti rimske književnosti, civilizacije i kulture i njihovog utjecaja na područje Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Čitajući djela latinista i povezujući ih s karakteristikama jezika, kulture i vremena u kojem su nastali potiče se kod učenika socijalna svijest i odgovoran odnos prema sebi i svojoj domovini.

Četvrti cilj je promovirati dijakronijsku komunikaciju. Uočavajući sličnosti i razlike civilizacijskih, književnih i jezičnih sadržaja, cilj je osposobiti učenike da promišljaju o ljudskom djelovanju kroz vrijeme i procjenjuju poruke književnih tekstova i razumijevanje sadržaja unutar i izvan vremena u kojem su pisani.

C/ PREDMETNO PODRUČJE KURIKULA

Nastava iz predmeta Latinski jezik ostvaruje se kroz tri predmetna područja:

1. Jezične zakonitosti
2. Kultura i civilizacija
3. Baština antičkog Rima

A/ Jezične zakonitosti

Predmetno područje *Jezične zakonitosti* obuhvaća vokabular, gramatiku latinskog jezika, analizu rečenice kao i prijevod jednostavnijih tekstova kao rezultat primjene usvojenih gramatičkih pravila. Unutar ovog predmetnog područja učenik će usvojiti pravila klasičnog i tradicionalnog izgovora, deklinacije imenskih riječi i konjugacije svih glagolskih vremena, komparacije pridjeva i priloga, sintakse padeža, glagolskih konstrukcija i rečenica te postupno prijeći na prijevod tekstova.

B/ Kultura i civilizacija

Predmetno područje *Kultura i civilizacija* obuhvaća elemente građanstva antičkog Rima, povijesti i ustroja vladavine (kraljevstva, republike i carstva). Potiče se razumijevanje rimske književnosti, kulture, religije i antičke mitologije. Predmetno područje *Kultura i civilizacija* podrazumijeva sve aspekte rimske književnosti, kulture i civilizacije koje su postale temelj za razvoj književnosti, jezika, prava, arhitekture, tehnologije i ratnog umijeća u zapadnom svijetu.

C/ Baština antičkog Rima

Predmetno područje *Baština antičkog Rima* podrazumijeva materijalne i nematerijalne ostavštine koje smo preuzeli iz toga svijeta. To podrazumijeva: latinizme, latinitete (hrvatski latinitet i latinitet u Bosni i Hercegovini) i materijalne kulturne znamenitosti.

D/ ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHODI**GIMNAZIJA****1. razred /70 nastavnih sati godišnje/**

PREDMETNO PODRUČJE: A/ Jezične zakonitosti	
Odgojno-obrazovni ishod učenja	Razrada ishoda
A.I.1. Učenik primjenjuje elemente fonologije.	<ul style="list-style-type: none"> • primjenjuje pravila čitanja i pisanja latinskih riječi. • razlikuje klasični i tradicionalni izgovor latinskog jezika. • prepoznaje latinski korijen u suvremenoj riječi.
Poveznice sa ZJNPP	<u>SJZ-1.2.1</u>
Ključni sadržaji	
<ul style="list-style-type: none"> • klasični i tradicionalni izgovor • latinsko pismo • naglasak. 	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
<p>Usporediti abecedu hrvatskog i latinskog jezika te naglasiti diftonge u latinskog jeziku i razliku klasičnog i tradicionalnog izgovora i objasniti dužinu diftonga u latinskom jeziku.</p> <p>Uvijek ispravljati pogrešan naglasak ponavljanjem riječi izgovarajući točan naglasak.</p> <p>Poticati učenike na uočavanje latinskih korijena u riječi.</p> <p>Sadržaj ove tematske cjeline može se povezati sa sadržajima nastavnog predmeta Hrvatski jezik (abeceda, korijen) i stranih jezika (korijeni).</p>	
Odgojno-obrazovni ishod učenja	Razrada ishoda
A.I.2. Učenik tvori morfološke oblike imenskih i glagolskih riječi.	<ul style="list-style-type: none"> • deklinira imenske riječi uz dostupnu informaciju o nastavcima. • konjugira glagolske oblike uz dostupnu informaciju o nastavcima. • komparira pridjeve i priloge.
Poveznice sa ZJNPP	<u>SJZ-4.1.1</u>
Ključni sadržaji	
<ul style="list-style-type: none"> • deklinacije imenica 1.-5. • pridjevi 1.- 3. deklinacije, pravilna i nepravilna komparacija • prilozi • sva glagolska vremena u aktivu i pasivu (indikativ, konjunktiv i imperativ) • brojevi • zamjenice. 	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
<p>Osvijestiti osnovu imenskih riječi i od koje se osnove tvore glagolska vremena te istaknuti dostupnost predložka na kojem su svi nastavci za tvorbu imenica i glagola. Naglasiti koje vrste riječi je bitno učiti napamet.</p> <p>Od brojeva je bitno naglasiti glavne i redne (te funkcionalnost ostalih vrsta brojeva).</p>	

Prilikom objašnjavanja komparacije pridjeva bitno je objasniti i pravilnu i nepravilnu komparaciju, uz pronalaženje primjera koje su nastale u modernim jezicima iz nepravilne komparacije latinskih pridjeva.

Odgojno-obrazovni ishod učenja	Razrada ishoda
<p>A.I.3. Učenik prevodi jednostavne rečenice.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • prepoznaje kanonski oblik riječi i funkciju riječi u rečenici. • morfološki analizira rečenicu. • povezuje gramatičke strukture, objašnjava ih i prevodi. • uspoređuje imenske riječi i glagolske oblike hrvatskog i latinskog jezika.
<p>Poveznice sa ZJNPP</p>	<p><u>SJZ-4.2.3</u></p>
<p style="text-align: center;">Ključni sadržaji</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • funkcija riječi u rečenici • metode analize morfoloških oblika riječi u rečenici. 	
<p style="text-align: center;">Preporuke za ostvarenje ishoda</p>	
<p>Bitno je naglasiti pravilan način navođenja imenica (N, G, rod), istaknuti kongruenciju (povezanost S i P) te skrenuti pozornost na razlike u prijevodima glagolskih vremena i padeža imenskih riječi. Gramatika je u funkciji teksta, a ne obrnuto.</p>	

<p style="text-align: center;">PREDMETNO PODRUČJE: B/ Kultura i civilizacija</p>	
Odgojno-obrazovni ishod učenja	Razrada ishoda
<p>B.I.1. Učenik objašnjava karakteristike razdoblja rimske književnosti i analizira prilagođene ulomke iz pojedinih razdoblja.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje razdoblja i karakteristike tih razdoblja. • opisuje likove, karakteristike te odraze društvenih okolnosti odabranih djela.
<p>Poveznice sa ZJNPP</p>	<p><u>SJZ-4.2.2</u></p>
<p style="text-align: center;">Ključni sadržaji</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Plaut • Vergilije • Ovidije • Horacije • periodizacija rimske književnosti. 	
<p style="text-align: center;">Preporuke za ostvarenje ishoda</p>	
<p>Koristiti prilagođene tekstove odabranih pisaca.</p>	
<p>Sadržaj ove tematske cjeline može se povezati sa sadržajima nastavnih predmeta: Hrvatski jezik (Plaut, Eneida, Ars poetica, Piram i Tizba), Likovna umjetnost (poznata umjetnička djela inspirirana rimskom književnošću) i Engleski jezik (Romeo i Julija).</p>	
Odgojno-obrazovni ishod učenja	Razrada ishoda
<p>B.I.2. Učenik objašnjava kontekst povijesti starog Rima u odnosu na kulturu i književnost.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje periode ustroja vlasti (kraljevstvo, republika, carstvo) • navodi ključne osobe i događaje iz svih perioda • raspravlja o građanskim i ljudskim vrlinama i manama.

Ključni sadržaji

- legende o osnutku Rima
- bitne osobe i događaji iz perioda kraljevstva, republike i carstva.

Preporuke za ostvarenje ishoda

Moguća realizacija projektne nastave za različite likove i periode rimske povijesti. Dramatizacija ključnih sadržaja.

Sadržaj ove tematske cjeline može se povezati sa sadržajima nastavnih predmeta: Povijest (osobe i događaji iz povijesti starog Rima), Geografija (granice Italije nekada i danas), Likovna umjetnost te s međupredmetnim temama: Građanski odgoj i obrazovanje (civilno društvo u razvoju demokracije) i Upotreba Informacijske i komunikacijske tehnologije (Komunikacija i suradnja u digitalnom okruženju).

PREDMETNO PODRUČJE: C/ Baština antičkog Rima	
Odgojno-obrazovni ishod učenja	Razrada ishoda
C.I.1. Učenik opisuje kulturnu materijalnu baštinu antičkog Rima.	<ul style="list-style-type: none"> • prepoznaje bitne građevine u Rimu i njihovu namjenu • navodi kulturne znamenitosti antičkog Rima u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini i objašnjava njihovu namjenu.
Poveznice sa ZJNPP	<u>SJZ-2.3.2</u>
Ključni sadržaji	
<ul style="list-style-type: none"> • Rimski forum, Koloseum, Circus Maximus, Panteon, Pompeje • Rimski bazilika u Cimur, Dioklecijanov palača, pulski Arena, Mogorjelo, Naron, Solin. 	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
<p>Moguća projektna nastava. Upotrebom digitalnih alata i virtualnih edukativnih izleta, učenicima zorno predložiti navedene građevine. Preporučuje se terenska nastava koja podrazumijeva obilazak navedenih znamenitosti (ako je to moguće).</p> <p>Sadržaj ove tematske cjeline može se povezati sa sadržajima nastavnih predmeta: Povijest (povijesna strana izgradnje određenih građevina), Vjeronauk (sakralni objekti), Likovna umjetnost (izgradnja određenih građevina), Tjelesna i zdravstvena kultura (Circus Maximus) i s međupredmetnom temom Upotreba Informatičke i komunikacijske tehnologije (provodi istraživanje na zadanu temu upotrebom IKT-a).</p>	
Odgojno-obrazovni ishod učenja	Razrada ishoda
C.I.2. Učenik interpretira latinske izreke.	<ul style="list-style-type: none"> • pravilno upotrebljava i prevodi latinske izreke • objašnjava izreke i stavlja ih u kontekst današnjice.
Poveznice sa ZJNPP	<u>SJZ-2.3.2</u>
Ključni sadržaji	
<ul style="list-style-type: none"> • dicta • sententiae 	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
<p>Iz zanimljivih povijesnih događaja, anegdota iz antičkog svijeta i djela rimske književnosti izvući odgojno-moralne poruke i staviti ih u kontekst današnjice. Dramskim tehnikama osigurati točnu intonaciju i naglasak pojedinih izreka.</p> <p>Sadržaj ove tematske cjeline može se povezati sa sadržajima nastavnih predmeta: Hrvatski jezik, Engleski jezik, Njemački jezik i Povijest.</p>	

GIMNAZIJA

2. razred /70 nastavnih sati godišnje/

PREDMETNO PODRUČJE: A/ Jezične zakonitosti	
Odgojno-obrazovni ishod učenja	Razrada ishoda
A.II.1. Učenik sintaktički analizira rečenicu.	<ul style="list-style-type: none">• definira sintaktičke konstrukcije latinskog jezika• identificira tip zavisne rečenice.• određuje sintaksu padeža.• uspoređuje latinsku sintaksu padeža s padežnim sustavom hrvatskog jezika.
Poveznice sa ZJNPP	<u>SJZ-4.1.1</u>
Ključni sadržaji	
<ul style="list-style-type: none">• glagolska imena (gerund, gerundiv i supin)• rečenične konstrukcije (akuzativ s infinitivom, nominativ s infinitivom, perifrastična konjugacija aktivna, perifrastična konjugacija pasivna, ablativ apsolutni).• Sintaksa padeža• zavisno-složene rečenice (consecutio temporum, zavisno-upitne rečenice).	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Odabrani tekstovi moraju biti povezani s jezičnim sadržajem i svojom težinom prilagođeni znanju učenika. Sadržaj ove tematske cjeline može se povezati sa sadržajima stranih jezika (nominativ i akuzativ s infinitivom, konjunktiv u zavisnim i nezavisnim rečenicama). Obratiti pozornost na specifičnost padežnog sustava odnosno razliku hrvatskog i latinskog jezika.	
Odgojno-obrazovni ishod učenja	Razrada ishoda
A.II.2. Učenik prevodi složene rečenice.	<ul style="list-style-type: none">• prepoznaje sintaktičke konstrukcije i sintaksu padeža u rečenici.• povezuje gramatičke strukture u značenjske cjeline.• uspoređuje sintaktičke konstrukcije i sintaksu padeža hrvatskog i latinskog jezika.
Poveznice sa ZJNPP	<u>SJZ-1.2.1</u>
Ključni sadržaji	
<ul style="list-style-type: none">• prijevod s hrvatskog na latinski.• prijevod s latinskog na hrvatski.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Gramatika je u funkciji teksta. Sadržaj ove tematske cjeline može se povezati sa sadržajima stranih jezika.	
PREDMETNO PODRUČJE: B/ Kultura i civilizacija	
Odgojno-obrazovni ishod učenja	Razrada ishoda
B.II.1. Učenik analizira karakteristike rimske kulture.	<ul style="list-style-type: none">• opisuje obilježja rimske kulture• argumentira određene kulturološke fenomene.

Poveznice sa ZJNPP	<u>SJZ-2.3.2</u>
Ključni sadržaji	
<ul style="list-style-type: none"> • teme iz svakodnevnog života Rimljana (npr. rimska kuća, obitelj, odjeća i obuća, terme, rimska religija). 	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
<p>Mogućnost provedbe projektne nastave. Uz pomoć digitalnih alata predočiti odabrana obilježja rimske kulture (virtualne šetnje po rimskim kućama, forumu itd.).</p> <p>Sadržaj ove tematske cjeline može se povezati sa sadržajem nastavnog predmeta Povijest i s međupredmetnim temama: Upotreba Informacijske i komunikacijske tehnologije (provodi istraživanje IKT) i Građanski odgoj i obrazovanje (ljudska prava i demokracija kroz pojmove <i>pater familias</i>; <i>servitus</i>, <i>liberti</i> i <i>libertini</i>, itd.).</p>	
Odgojno-obrazovni ishod učenja	Razrada ishoda
B.II.2. Učenik povezuje antičku mitologiju i djela rimske književnosti sa suvremenim svijetom.	<ul style="list-style-type: none"> • identificira mitološka objašnjenja prirodnih pojava • prepoznaje mitološke priče unutar odabranog djela • komentira stvaranje umjetničkih djela u političke svrhe.
Poveznice sa ZJNPP	<u>SJZ-2.3.1</u>
Ključni sadržaji	
<ul style="list-style-type: none"> • Vergilije, Ovidije, Petronije, Seneka • cenzura • mitovi. 	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
<p>Mogućnost projektne nastave. Debatama kao nastavnim metodama naglašavati međuovisnost književnosti, politike i ekonomije.</p> <p>Skrenuti pozornost koliko je stvari, pojava i ljudi u svijetu nazvano prema rimskim bogovima/mitološkim pričama.</p> <p>Sadržaj ove tematske cjeline može se povezati sa sadržajima nastavnih predmeta: Povijest i Hrvatski jezik, te s međupredmetnim temama: Poduzetnost (eksternalije) i Upotreba Informacijske i komunikacijske tehnologije (istraživanje upotrebom IKT-a).</p>	

PREDMETNO PODRUČJE: C/ Baština antičkog Rima	
Odgojno-obrazovni ishod učenja	Razrada ishoda
C.II.1. Učenik opisuje antičko nasljeđe s jezične točke gledišta.	<ul style="list-style-type: none"> • primjenjuje latinske kratice prisutne u modernim jezicima današnjice • uočava i uspoređuje riječi latinskog podrijetla u hrvatskom i stranim jezicima • identificira latinske prefikse i sufikse u modernim jezicima.
Poveznice sa ZJNPP	<u>SJZ-4.2.3</u>
Ključni sadržaji	
<ul style="list-style-type: none"> • kratice • prefiksi • sufiksi • latinizmi. 	

Preporuke za ostvarenje ishoda	
<p>Posvetiti pažnju obogaćivanju vokabulara kao i prisustvu latinizama u hrvatskom jeziku i drugim stranim jezicima.</p> <p>Sadržaj ove tematske cjeline može se povezati sa sadržajima nastavnog predmeta Hrvatski jezik i sa stranim jezicima.</p>	
Odgojno-obrazovni ishod učenja	Razrada ishoda
<p>C.II.2. Učenik opisuje antičko nasljeđe s književne točke gledišta.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje karakteristike razdoblja hrvatskog latiniteta i latiniteta BiH • opisuje odabrana djela iz hrvatskog latiniteta i latiniteta BiH.
Poveznice sa ZJNPP	<u>SJZ-4.2.2</u>
Ključni sadržaji	
<ul style="list-style-type: none"> • renesansa • humanizam • prosvjetiteljstvo • Marko Marulić • franjevački latinisti (Bakula, Lastrić, itd.). 	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
<p>Mogućnost projektne nastave.</p> <p>Sadržaj ove tematske cjeline može se povezati sa sadržajem nastavnoga predmeta Hrvatski jezik (Marulić, humanizam i renesansa, dubrovački latinisti i franjevački latinisti u Bosni i Hercegovini) i s međupredmetnom temom Upotreba Informacijske i komunikacijske tehnologije (istraživanje upotrebom IKT-a).</p>	

E/ UČENJE I PODUČAVANJE

Učenje nastavnoga predmeta Latinski jezik uključuje razumijevanje gramatike i leksika latinskog jezika, recepciju rimske kulture i civilizacije i baštine koja proizlazi iz ove kulture. Učenje latinskog jezika potiče intelektualnu radoznalost učenika te jača njihove analitičke i refleksivne sposobnosti i pospješuje kritičko i kreativno mišljenje. Učenici razvijaju vještine istraživanja, komunikacije, samoupravljanja i suradnje, a čitanjem, analizom i prevođenjem tekstova razvijaju pažnju na detalje, preciznost i točnost i time pospješuju pamćenje, upornost i logiku. Prilikom obrade kulturoloških tema učenici iznose drevne ideje, iskustva, vrijednosti i stavove, dajući naglasak nijansama značenja, čime se povećava njihova međukulturalna kompetencija. Analizom i preciznim prijevodom tekstova usmjerava se proces učenja na sustavan i discipliniran način. Uspoređujući kulture, civilizacije i baštinu kroz jezik učenici uče kritički promišljati i donositi zaključke što će biti motivirajući element pri samom usvajanju jezika.

Učenik se nalazi u središtu procesa učenja i podučavanja i nužno je birati strategije koje će dopustiti da se učenikove potrebe i potencijal u potpunosti razviju. Prema tome, nastavnik kao facilitator nastave usmjerava i bira metode i pristup samoj nastavi. Spoznavši specifičnosti svakoga učenika, nastavnik će inkorporirati njihove interese u sam sadržaj predmeta i tako stvoriti poticajno okruženje za učenje. Nastavnik će poticati učenike na primjenu, analizu i sintezu novostečenih znanja. Npr. nakon predstavljanja nove gramatičke jedinice, pozvati učenike da iznesu svoja zapažanja o novoj jedinici. Usmjeravati njihovu pažnju da sami donose zaključke o jezičnim konstrukcijama i postojanju sličnih u drugim jezicima. Izbjegavati prepričavati gotova znanja. Umjesto toga, nastojati usmjeravati učenike da sami donose zaključke o lingvističkim, kulturološkim i leksičkim fenomenima koji proizlaze iz latinskog jezika.

F/VREDNOVANJE I OCJENJIVANJE

Proces podučavanja Latinskog jezika praćen je kontinuiranim formativnim ocjenjivanjem koje usmjerava učenje, a sumativnom ocjenom se vrednuju sljedeći elementi ocjenjivanja koji proizlaze iz odgojno-obrazovnih ciljeva:

1. **Jezične zakonitosti** - provjeravaju se fonološka, morfološka i sintaktička znanja kroz prijevode tekstova i odgovore na pitanja razumijevanja čitanih tekstova. Nastavnici mogu ispitivati nastavke svih deklinacija i konjugacija samo uz predložak (Memento), a ispituje se proceduralno znanje tvorbe određenih imenskih/glagolskih oblika.
2. **Kultura i civilizacija** - provjeravaju se činjenična kulturološka znanja koja mogu biti usmjeravana izlaznim karticama. Za procjenu ovoga elementa ocjenjivanja preporučuje se projektna nastava koja može trajati dan, tjedan, mjesec ili cijelo polugodište. Kako bi učenik osmislio projekt, on/ona mora preuzeti vodstvo nad svojim učenjem. On/ona istražuje materiju i stječe vlastito razumijevanje predmeta uz dodatne aktivnosti koje pomažu u samospoznaji. Osiguravanje da projekti predstavljaju iskustvo dubokog učenja zahtijeva određene ključne elemente: predstavljanje projekta, dizajn projekta, upotrebu IKT-a i prezentaciju. Svaki element ima svoje razvojne faze koje trebaju biti praćene i formativno ocijenjene.
3. **Korelacija kulture, jezika i baštine** - predstavlja skup promišljanja o svim sadržajima koje nalaže kurikulum Latinskog jezika.

Razlikujemo tri osnovna pristupa vrednovanju: vrednovanje za učenje, vrednovanje kao učenje i vrednovanje naučenoga. Vrednovanje za učenje će usmjeriti učenike na stjecanje vještina i znanja na kojima još moraju raditi. Ovakvo vrednovanje odvija se tijekom procesa podučavanja i kao takvo je bitan element individualizacije samog procesa. Vrednovanje za učenje se vrši formativno i ne rezultira sumativnom ocjenom. Vrednovanje kao učenje je najbitniji element samovrednovanja i metakognicije. Vršiti se tijekom procesa učenja i podučavanja i ne rezultira sumativnom ocjenom nego formativnom procjenom; vrednuje se sam proces usvajanja jezika kod učenika i što oni misle o korištenim strategijama usvajanja latinskog jezika. Vrednovanjem naučenoga će se preispitivati svih ishodi zastupljeni kroz predmetna područja, a koji su izravno povezani i s ciljevima nastave iz koje proizlaze elementi ocjenjivanja.

Tri elementa ocjenjivanja spojena u konačnu ocjenu rezultiraju posljednjim ciljem – dijakronijskom komunikacijom, što je odraz njihove zaključne ocjene. Jezične zakonitosti mogu odnijeti 50 % ukupne ocjene, dok kultura i civilizacija i korelacija kulture, jezika i baštine po 25 %.

